

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/2802
Toplantı Tarihi/Sayısı : 06.11.2024/52
Karar Numarası : 2024/1200
Başvuran : F.K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, kapalı ceza infaz kurumunda bulunan başvuranın lisans öğrencisi olduğu üniversite tarafından vize sınavlarına katılma talebinin reddedilmesi yoluyla eğitim hakkı ile ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran, Antalya Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumunda hapis cezasını infaz etmekte olduğunu, öğrencisi olduğu Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin 8-19 Ocak 2024 tarihlerindeki vize sınavlarına katılmak için talepte bulunduğunu, talep dilekçesine Rektörlük tarafından "İlgili yönetmelik ve resmi yazılara istenen sınava girme hakkı bulunmamaktadır" şeklinde cevap verildiğini, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin 13'üncü maddesindeki "*Öğrenciler derslere uygulamalara öğretim elemanlarınca uygun görülen çalışmalara ve sınavlara katılmak zorundadırlar. Öğrencilerin devam durumları ilgili öğretim elemanı tarafından izlenir. Bir dersi ilk kez alan öğrenci bu dersin yıl boyunca en az %70'ine katılmamışsa o dersin yıl sonu sınavına katılamaz ve devamsızlıktan dolayı başarısız sayılır.*" hükmü uyarınca devam zorunluluğu olan derslerde devamsızlık yapılması durumunda yıl sonu sınavlarına katılmama durumunun söz konusu olduğunu, kendisinin yıl sonu sınavları değil vize sınavlarına katılma talebinde bulunduğunu, ilgili Yönetmelik'in 17'nci maddesinde "Bu sınavlara girebilmek için; ... b) *İlgili dersin en az %70'ine devam etmiş olmak*" hükmünün yer aldığını, iki dersi alttan aldığını ve bu nedenle derslere devam zorunluluğunun bulunmadığını, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 17/11/2023 tarihli yazısıyla kapalı ceza infaz kurumlarında tutuklu veya hükümlü öğrencilerin derslere devam edemeyecek olmaları nedeniyle ara, yıl sonu, bütünleme ve mazeret sınavlarına girme hakları bulunmadığının belirtildiğini, 27/7/2007 tarihli Genç ve Yetişkin Hükümlü ve Tutukluların Eğitim ve İyileştirilme İşlemleri ve Diğer Hükümler konulu 46/1 No.lu Genelgenin ilgili maddelerinde ise, gerekli şartların sağlanması durumunda hükümlü ve tutukluların vize sınavlarına katılabileceğinin ifade edildiğini, Dicle Üniversitesi Rektörlüğü tarafından vize sınavına katılma talebinin reddedilmesi yoluyla ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini iddia ederek mağduriyetinin giderilmesi adına gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir."

4. 6701 sayılı Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

"Kurumun görevleri şunlardır: ... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek araştırmak karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; ...i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek ..."

5. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.

(...)

(8) 9'uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

(9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

6. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... yönlerinden incelenir."

7. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı, insan onurunu temel alarak insan haklarının

korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

10. Bununla birlikte başvuru, kapalı ceza infaz kurumunda bulunan başvuranın lisans eğitimi kapsamında vize sınavlarına girme talebinin Dicle Üniversitesi Rektörlüğü tarafından reddedildiği, bu sebeple ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiası ile mağduriyetinin giderilmesi talebine ilişkin olup 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde Kurumun başvuru incelemesi yapacağı alanlar olarak belirtilen ayrımcılık yasağı ve ulusal önleme mekanizması kapsamında değerlendirilememektedir.

11. 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun "*Tanımlar*" başlıklı 3'üncü maddesi "*u) Yükseköğretim Eğitim Türleri: Yükseköğretimde eğitim - öğretim türleri örgün, açık, dışarıdan (ekstern) ve yaygın eğitimidir. (1) Örgün Eğitim: Öğrencilerin, eğitim - öğretim süresince ders ve uygulamalara devam etme zorunluluğunda oldukları bir eğitim - öğretim türüdür.*" hükmünü haizdir.

12. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Öğretimden yararlanma*" başlıklı 76'ncı maddesinde "*(1) Açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitim evlerinde bulunan hükümlülerin örgün ve yaygın, kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin yaygın öğretimden yararlanmaları sağlanır. (2) Bu maddenin uygulanmasına ve sınavlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.*" hükümleri yer almaktadır.

13. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 89'uncu maddesinin birinci fıkrası; *Açık kurumlar ile çocuk eğitim evlerinde bulunan hükümlülerin örgün ve yaygın, kapalı kurumlarda bulunan hükümlülerin yaygın öğretimden yararlanmaları sağlanır.*" hükmünü haizdir.

14. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 46/1 sayılı Genç ve Yetişkin Hükümlü ve Tutukluların Eğitim ve İyileştirilme İşlemleri ve Diğer Hükümler konulu Genelgesinin "*Eğitim-Öğretim Çalışmaları*" başlıklı bölümün 'Eğitim Öğretim Çalışmaları' başlıklı 4'üncü kısmında "*(1) Herhangi bir yüksek öğretim kurumuna devam ederken tutuklanan veya hüküm giyen öğrencilerin ya da ceza infaz kurumundayken üniversite sınavını kazanan hükümlü ve tutukluların kapalı ceza infaz kurumlarından, okullarının kabul etmesi durumunda, dış güvenlik görevlisi muhafazasında, açık ceza infaz kurumlarından iç güvenlik görevlisi nezaretinde ara, yıl sonu, bütünleme ve mazeret sınavlarına katılmaları sağlanacaktır. Talebi olması hâlinde okullarının kabul etmesi koşuluyla kayıt dondurma işlemi yapılması için girişimlerde de bulunulacaktır.*" düzenlemesi yer almaktadır.

15. Başvuru ekinde yer alan Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının "Tutuklu ve Hükümlülerin Öğrenimleri" konulu tüm üniversitelere gereği için gönderilen 17/11/2023 tarih ve 75250 sayılı yazısında, örgün öğretimde derslere devam zorunluluğunun bulunduğu, derslere devam etmeyen öğrencilerin derslerin vize ve finallerine girme hakkının bulunmadığını, yükseköğretim kurumlarının örgün öğretim programlarında öğrenim görmeye hak kazanan ancak kapalı ceza infaz kurumlarında tutuklu veya hükümlü öğrencilerin derslere devam edemeyecek olmaları nedeniyle ara, yıl sonu, bütünleme ve mazeret sınavlarına girme haklarının bulunmadığı belirtilmiştir.

16. Başvuranın iddia ve talepleri yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde; başvuranın iddia ve talebinin Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve

Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesine göre Kurumun görev alanına girmeyen başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu; öte yandan başvurunun ilgisi nedeniyle değerlendirilmek üzere Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne gönderilebileceği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

6/11/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmailAYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye